ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)
της 25ης Ιουνίου 1992 *

Στην υπόθεση C-116/91,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Petersfield Magistrates' Court προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Licensing Authority South Eastern Traffic Area

και

British Gas plc,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του άρθρου 4, σημείο 6, του κανονισμού (ΕΟΚ) 3820/85 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1985, για την εναρμόνιση ορισμένων κοινωνικών διατάξεων στον τομέα των οδικών μεταφορών (ΕΕ L 370, σ. 1), και του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 3821/85 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1985, σχετικά με τη συσκευή ελέγχου στον τομέα των οδικών μεταφορών (ΕΕ L 370, σ. 8),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους F. A. Schockweiler, πρόεδρο τμήματος, G. F. Mancini και J. L. Murray, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Darmon
γραμματέας: J. A. Pompe, βοηθός γραμματέας,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η εταιρία British Gas plc, εκπροσωπούμενη από τους David Vaughan QC, Andrew Geddes, barrister και M. C. E. H. Twiss, solicitor,

— η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από τον John E. Collins, Assistant Treasury Solicitor,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους Xavier Lewis και Lucio Gussetti, μέλη της Νομικής Υπηρεσίας,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις της British Gas plc, της Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπηθείσας από τον Derrick Wyatt, barrister, και της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, κατά τη συνεδρίαση της 12ης Μαρτίου 1992,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 8ης Απριλίου 1992,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με Διάταξη της 10ης Ιανουαρίου 1991 που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 23 Απριλίου 1991, το Petersfield Magistrates' Court υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, δύο προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία του άρθρου 4, σημείο 6, του κανονισμού (ΕΟΚ) 3820/85 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1985, για την εναρ-

μόνιση ορισμένων κοινωνικών διατάξεων στον τομέα των οδικών μεταφορών (ΕΕ L 370, σ. 1), και του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 3821/85 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1985, σχετικά με τη συσκευή ελέγχου στον τομέα των οδικών μεταφορών (ΕΕ L 370, σ. 8).

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας κατά της εταιρίας British Gas plc (στο εξής: British Gas) διότι χρησιμοποίησε, για την οδική μεταφορά εμπορευμάτων, όχημα που δεν ήταν εφοδιασμένο με ταχογράφο, κατά παράβαση του άρθρου 97, παράγραφος 1, σημείο α, του Transport Act 1968 (νόμος του 1968 περί μεταφορών), όπως έχει τροποποιηθεί. Κατά τη διάταξη αυτή, η χρησιμοποίηση οχήματος που δεν πληροί τις προϋποθέσεις της κοινοτικής ρυθμίσεως σχετικά με τη συσκευή ελέγχου (ταχογράφος) συνιστά ποινικό αδίκημα.

3 Ο ταχογράφος είναι μια συσκευή που καταγράφει διάφορα στοιχεία σχετικά με την κίνηση του οχήματος και κατ' αυτό τον τρόπο καθιστά δυνατό τον έλεγχο της τηρήσεως ορισμένων διατάξεων του προαναφερθέντος κανονισμού 3820/85 που καθορίζουν τον χρόνο οδηγήσεως, τις διακοπές της οδηγήσεως και τον χρόνο αναπαύσεως των οδηγών των οχημάτων που χρησιμοποιούνται για μεταφορές επιβατών ή εμπορευμάτων.

4 Κατά το άρθρο 2, παράγραφος 1, σε συνδυασμό με το άρθρο 1, σημείο 1, του κανονισμού 3820/85, ο κανονισμός εφαρμόζεται καταρχήν σε κάθε μετακίνηση εντός της Κοινότητας επί οδών δημοσίας χρήσεως, με ή χωρίς φορτίο, οχημάτων που χρησιμοποιούνται για τη μεταφορά επιβατών ή εμπορευμάτων. Ο κανονισμός 3820/85 δεν εφαρμόζεται όμως στις μεταφορές που εκτελούνται με τα οχήματα που προσδιορίζονται στο άρθρο 4 του κανονισμού αυτού. Συγκεκριμένα, κατά το άρθρο 4, σημείο 6, ο κανονισμός 3820/85 δεν εφαρμόζεται στις μεταφορές που εκτελούνται από « οχήματα που χρησιμοποιούνται από τις υπηρεσίες αποχετεύσεων, αντιπλημμυρικής προστασίας, υδρεύσεως, αερίου, ηλεκτρισμού, οδοποιίας, αποκομιδής απορριμμάτων, τηλεγράφου, τηλεφώνου, ταχυδρομικών αποστολών, ραδιοφωνίας, τηλεοράσεως και ανιχνεύσεως των πομπών ή δεκτών τηλεοράσεως ή ραδιοφώνου ».

5 Κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 3821/85, ο ταχογράφος « τοποθετείται και χρησιμοποιείται σε οχήματα οδικής μεταφοράς επιβατών ή εμπορευμάτων, τα οποία έχουν άδεια κυκλοφορίας εκδόσεως ενός κράτους μέλους, εκτός των οχημάτων που αναφέρονται στο άρθρο 4 (...) του κανονισμού (ΕΟΚ) 3820/85 ».

6 Στις 8 Ιουνίου 1990, συνελήφθη στο Ηνωμένο Βασίλειο ο οδηγός οχήματος της British Gas που μετέφερε κουζίνες αερίου, θερμοσίφωνες, μετρητές αερίου, φιάλες αερίου καθώς και κυτία απορριμμάτων. Το όχημα δεν είχε ταχογράφο.

7 Η British Gas ασκεί βασικά δύο ειδών δραστηριότητες. Αφενός, τοποθετεί, συντηρεί και εκμεταλλεύεται ένα δίκτυο με το οποίο γίνεται η μεταφορά και η προμήθεια του αερίου στο κοινό. Έχει δε προς τούτο το αποκλειστικό δικαίωμα της προμηθείας αερίου μέσω αγωγών σε ορισμένα κτίρια. Αφετέρου, η British Gas πωλεί συσκευές αερίου (κουζίνες, θερμοσίφωνες, κ.λπ.). Τη δραστηριότητα αυτή ασκεί ανταγωνιζομένη άλλες επιχειρήσεις.

8 Τα περισσότερα από τα οχήματα που ανήκουν στην British Gas χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για τη μια ή για την άλλη δραστηριότητα της επιχειρήσεως, για τη μεταφορά των προϊόντων, συσκευών και υλικών που είναι αναγκαία για τη συγκεκριμένη δραστηριότητα (« τεχνικό υλικό » και « εμπορικά προϊόντα »). Πάντως, πολλά οχήματα χρησιμοποιούνται για τη μεταφορά και τεχνικού υλικού και εμπορικών προϊόντων. Στην κατηγορία αυτή ανήκε το όχημα που σταμάτησε η τροχαία στις 8 Ιουνίου 1990.

9 Ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου η British Gas υποστήριξε ότι το όχημα αυτό εχρησιμοποιείτο από τις υπηρεσίες αερίου κατά την έννοια του άρθρου 4, σημείο 6, του κανονισμού 3820/85. Επομένως, απαλλάσσεται της υποχρεώσεως να έχει ταχογράφο δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 4, σημείο 6, του κανονισμού 3820/85 και σε συνδυασμό με το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 3821/85.

10 Το εθνικό δικαστήριο, εκτιμώντας ότι η διαφορά θέτει ζητήματα ερμηνείας του κοινοτικού δικαίου, ανέστειλε τη διαδικασία μέχρις ότου το Δικαστήριο εκδώσει προδικαστική απόφαση επί των ακολούθων ερωτημάτων:

« 1) Καλύπτουν οι εξαιρετικές διατάξεις του άρθρου 3 του κανονισμού (ΕΟΚ) 3821/85 και του άρθρου 4, παράγραφος 6, του κανονισμού (ΕΟΚ) 3820/85, καθόσον εφαρμόζονται στα οχήματα που χρησιμοποιούνται από τις υπηρεσίες αερίου, όλα τα φορτηγά οχήματα που υπερβαίνουν το προβλεπόμενο βάρος ανεξαρτήτως της φύσεως του φορτίου που μεταφέρουν κατά τον συγκεκριμένο χρόνο, εφόσον χρησιμοποιούνται από επιχείρηση που ασχολείται μεταξύ άλλων με την κατασκευή ή τη λειτουργία μονίμου δικτύου για την παροχή υπηρεσίας στο κοινό και συγκεκριμένα την παραγωγή, μεταφορά και διανομή αερίου, χρησιμοποιούνται δε για την εν λόγω υπηρεσία, και μεταξύ άλλων για τη μεταφορά υλικών κατασκευής, επιδιορθώσεως, συντηρήσεως, εγκαταστάσεως ή καταναλώσεως, περιλαμβανομένης και της προμηθείας και εγκαταστάσεως συσκευών αερίου;

2) Εξαρτάται η εφαρμογή των εν λόγω εξαιρετικών διατάξεων από τη φύση του φορτίου που μεταφέρει το όχημα όπως προσδιορίζεται στο ερώτημα 1 κατά τον συγκεκριμένο χρόνο, και, σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, καλύπτει η εξαίρεση:

α) οχήματα που χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για τη μεταφορά εμπορικών προϊόντων;

β) οχήματα που χρησιμοποιούνται για τη μεταφορά και εμπορικών προϊόντων και τεχνικού υλικού και έχει μήπως σημασία αν τα δύο αυτά είδη υλικού μεταφέρονται συγχρόνως ή διαδοχικά;

γ) οχήματα που χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για τη μεταφορά μόνο τεχνικού υλικού; »

11 Στην έκθεση ακροατηρίου αναπτύσσονται διεξοδικώς τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως, η εφαρμοστέα ρύθμιση, η εξέλιξη της διαδικασίας καθώς και οι γραπτές παρατηρήσεις που κατατέθηκαν στο Δικαστήριο. Τα στοιχεία αυτά της δικογραφίας δεν επαναλαμβάνονται πιο κάτω παρά μόνο καθόσον απαιτείται για τη συλλογιστική του Δικαστηρίου.

Επί του πρώτου ερωτήματος

12 Το άρθρο 4 του κανονισμού 3820/85 προβλέπει εξαιρέσεις από το γενικό σύστημα που θεσπίζει ο κανονισμός. Κατά συνέπεια, η διάταξη αυτή δεν μπορεί να ερμηνεύεται κατά τρόπον ώστε τα αποτελέσματά της να εκτείνονται πέραν του μέτρου που είναι αναγκαίο για την προστασία των συμφερόντων, τα οποία σκοπεί να κατοχυρώσει. Εξάλλου, η έκταση των εξαιρέσεων που προβλέπει πρέπει να προσδιορίζεται με γνώμονα τους σκοπούς που επιδιώκει ο κανονισμός 3820/85. Συγκεκριμένα δε, όπως προκύπτει από την πρώτη αιτιολογική σκέψη του, η δυνατότητα παρεκκλίσεως από την κοινοτική ρύθμιση δεν μπορεί να θίξει τους στόχους που επιδιώκονται στον τομέα αυτόν.

13 Όσον αφορά τα συμφέροντα που σκοπεί να προστατεύσει η διάταξη του άρθρου 4, σημείο 6, του κανονισμού 3820/85, πρέπει να σημειωθεί ότι οι εξαιρέσεις που προβλέπει στηρίζονται στη φύση των υπηρεσιών για τις οποίες χρησιμοποιούνται τα οχήματα. Οι υπηρεσίες που απαριθμεί το άρθρο 4, σημείο 6, του κανονισμού 3820/85 είναι όλες γενικές υπηρεσίες κοινής ωφελείας.

14 Ο όρος που χρησιμοποιεί το άρθρο 4, σημείο 6, « υπηρεσία αερίου », καθότι προσδιορίζει γενική υπηρεσία κοινής ωφελείας, δεν μπορεί να ερμηνευθεί ότι περιλαμβάνει και άλλες δραστηριότητες πέραν της παραγωγής, της μεταφοράς ή της διανομής του αερίου ή της συντηρήσεως των προς τούτο αναγκαίων εγκαταστάσεων. Συγκεκριμένα, η προμήθεια οικιακών συσκευών αερίου δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι εμπίπτει στις δραστηριότητες « υπηρεσίας αερίου » ως γενικής υπηρεσίας κοινής ωφελείας.

15 Σημειωτέον εξάλλου ότι κάθε άλλη ερμηνεία του όρου « υπηρεσία αερίου », που χρησιμοποιείται στο άρθρο 4, σημείο 6, του κανονισμού 3820/85, θα έθιγε τους στόχους του κανονισμού.

16 Ο κανονισμός 3820/85, όπως προκύπτει από την πρώτη αιτιολογική σκέψη του, σκοπεί να εξαλείψει, διά της εναρμονίσεως των εθνικών διατάξεων κοινωνικού περιεχομένου στον τομέα των οδικών μεταφορών, τις διαφορές που είναι ικανές να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό στον τομέα αυτό και να βελτιώσει τις συνθήκες εργασίας και οδικής ασφαλείας.

17 Αν μια επιχείρηση όπως η British Gas, η οποία αναλαμβάνει την παραγωγή, τη μεταφορά και τη διανομή του αερίου, νομιμοποιείται να μεταφέρει οικιακές συσκευές αερίου με οχήματα που δεν είναι εξοπλισμένα με ταχογράφο, τότε έχει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα συγκριτικά με όλες τις άλλες επιχειρήσεις που επίσης πωλούν τέτοιες συσκευές.

18 Η British Gas παρατήρησε σχετικώς ότι η ισχύουσα εθνική νομοθεσία περιέχει διατάξεις παρόμοιες με τις διατάξεις του κανονισμού 3820/85, σχετικά με τον χρόνον οδηγήσεως, τις διακοπές της οδηγήσεως και τον χρόνο αναπαύσεως των οδηγών των οχημάτων της.

19 Το επιχείρημα αυτό δεν μπορεί να γίνει δεκτό. Συγκεκριμένα, το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 3820/85 δεν μπορεί να εξαρτηθεί από την ύπαρξη και το περιεχόμενο των εθνικών νομοθεσιών. Ακόμη και αν οι οδηγοί των οχημάτων που ανήκουν σε μια επιχείρηση όπως η British Gas υπόκεινται σε εθνικούς κανόνες, πανομοιότυπους με τους κανόνες του κανονισμού 3820/85, η επιχείρηση αυτή θα είχε ανταγωνιστικό πλεονέκτημα συγκριτικά με τις επιχειρήσεις που προμηθεύουν οικιακές συσκευές αερίου, αν απαλλασσόταν της υποχρεώσεως να τοποθετήσει και να χρησιμοποιεί ταχογράφο στα οχήματα που χρησιμοποιεί για τη μεταφορά των συσκευών αυτών. Συγκεκριμένα, θα εξοικονομούσε δηλαδή τις δαπάνες για την τοποθέτηση και τη συντήρηση των ταχογράφων στα οχήματα αυτά, που θα έπρεπε να πραγματοποιήσουν οι άλλες επιχειρήσεις, οι οποίες προμηθεύουν οικιακές συσκευές αερίου.

20 Εξάλλου, αν απαλλάσσονταν όλες οι επιχειρήσεις που προμηθεύουν οικιακές συσκευές αερίου από την υποχρέωση της τοποθετήσεως και χρησιμοποιήσεως ταχογράφου στα οχήματα που χρησιμοποιούν για τη μεταφορά των συσκευών αυτών, θα υπήρχε κίνδυνος για την πραγματοποίηση δύο άλλων από τους στόχους που επιδιώκει ο κανονισμός 3820/85, δηλαδή η βελτίωση των συνθηκών εργασίας και της οδικής ασφάλειας.

21 Κατά συνέπεια, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα του εθνικού δικαστηρίου αρμόζει η απάντηση ότι η απαλλαγή από την υποχρέωση τοποθετήσεως και χρησιμοποιήσεως ταχογράφου στα οχήματα οδικών μεταφορών επιβατών ή εμπορευμάτων με πινακίδα κυκλοφορίας ενός των κρατών μελών, η οποία προβλέπεται για τα οχήματα της υπηρεσίας αερίου από τις διατάξεις του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 3821/85 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1985, σχετικά με τη συσκευή ελέγχου στον τομέα των οδικών μεταφορών, σε συνδυασμό με το άρθρο 4, σημείο 6, του κανονισμού (ΕΟΚ) 3820/85 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1985, για την εναρμόνιση ορισμένων κοινωνικών διατάξεων στον τομέα των οδικών μεταφορών, εφαρμόζεται μόνο στα οχήματα που κατά τον κρίσιμο χρόνο χρησιμοποιούνται για μεταφορές οι οποίες συνδέονται εξ ολοκλήρου και αποκλειστικά με την παραγωγή, την παροχή ή τη διανομή αερίου ή με τη συντήρηση των αναγκαίων προς τούτο εγκαταστάσεων. Αντιθέτως, η απαλλαγή δεν ισχύει για τα οχήματα που χρησιμοποιούνται εξ ολοκλήρου ή εν μέρει κατά τον κρίσιμο χρόνο για τη μεταφορά οικιακών συσκευών αερίου.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

22 Κατόπιν της απαντήσεως που δόθηκε στο πρώτο ερώτημα παρέλκει η εξέταση του δευτέρου.

Επί των δικαστικών εξόδων

23 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, οι οποίες κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με Διάταξη της 10ης Ιανουαρίου 1991 το Petersfield Magistrates' Court, αποφαίνεται:

Η απαλλαγή από την υποχρέωση τοποθετήσεως και χρησιμοποιήσεως ταχογράφου στα οχήματα οδικών μεταφορών επιβατών ή εμπορευμάτων με πινακίδα κυκλοφορίας ενός των κρατών μελών, η οποία προβλέπεται για τα οχήματα της υπηρεσίας αερίου από τις διατάξεις του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 3821/85 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1985, σχετικά με τη συσκευή ελέγχου στον τομέα των οδικών μεταφορών, σε συνδυασμό με το άρθρο 4, σημείο 6, του κανονισμού (ΕΟΚ) 3820/85 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1985, για την εναρμόνιση ορισμένων κοινωνικών διατάξεων στον τομέα των οδικών μεταφορών, εφαρμόζεται μόνο στα οχήματα που κατά τον κρίσιμο χρόνο χρησιμοποιούνται για μεταφορές οι οποίες συνδέονται εξ ολοκλήρου και αποκλειστικά με την παραγωγή, την παροχή ή τη διανομή αερίου ή με τη συντήρηση των αναγκαίων προς τούτο εγκαταστάσεων. Αντιθέτως, η απαλλαγή δεν ισχύει για τα οχήματα που χρησιμοποιούνται εξ ολοκλήρου ή εν μέρει κατά τον κρίσιμο χρόνο για τη μεταφορά οικιακών συσκευών αερίου.

Schockweiler Mancini Murray

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 25 Ιουνίου 1992.

Γραμματέας

J.-G. Giraud

Ο Πρόεδρος του δευτέρου τμήματος

F. A. Schockweiler